

Közigazgatási, területrendezési és környezetvédelmi szakbizottság

Székelyföld autonóm jogállására vonatkozó törvényjavaslat bizottsági véleményezése

1. 2004. március 15-én kelt, PL.x-87. sz. levélben felkérték a Közigazgatási, területrendezési és környezetvédelmi szakbizottságot, hogy vitassa meg és véleményezze a Székelyföld autonóm jogállására vonatkozó törvényjavaslatot.

E véleményezés kidolgozásakor figyelembe vettük a Törvényhozási Tanács 405. számú, 2004. január 28-án kelt véleményét.

A törvényjavaslat vitájára és véleményezésére a bizottság 2004. március 17-i rendes ülésén került sor.

A törvényjavaslat Kovászna és Hargita megyék, valamint Maros megye egy része autonóm jogállásának szabályozására irányul, illetve ezen területek, a román állam keretei között jogi személyiséggel rendelkező autonóm régióként való létrejöttét célozza.

A törvényjavaslat kijelöli Székelyföld területi határait, felvázolja a régió közigazgatási szerkezetét, megjelöli azon szerveket és közintézményeket, amelyek a régió igazgatásához szükséges sajátos jogosítványokkal rendelkeznek, valamint szavatolja a magyar nyelv hivatalos nyelvként való használatát a Székelyföldön, és a magyar nemzeti szimbólumok használatát.

A Közigazgatási, területrendezési és környezetvédelmi szakbizottság a törvényjavaslat *elutasítását* javasolja a Képviselőháznak, a következő indoklás alapján:

a) a törvényjavaslat céljait tekintve, azaz az autonómia történelmi óhajának teljesülését és a területi érdekek érvényesülésének elősegítését célzó, elkülönülő közigazgatási rendszer létrehozása, mely államhatósági jogosítványokkal bír, és a közérdekű problémák jelentős részét saját felelősségére átveszi (1. szakasz), valamint Románián belül jogi személyiséggel rendelkező autonóm régió kialakítása (2. szakasz) az egységes, román nemzetállammal párhuzamosan létező, attól élesen elkülönülő állami entitás létrejöttét feltételezi.

A törvényjavaslat felvetései nyíltan ellentmondanak azon elveknek és alkotmányos kitételeknek, melyeknek szellemében Románia egységes és oszthatatlan, szuverén és független nemzetállam (az Alkotmány 1. szak. 1.

bek.). Az Alkotmány 2. szakasza értelmében a nemzeti szuverenitás a román nép sajátja, melyet szabad, időszakos és tisztességes választás, illetve népszavazás útján kijelölt képviseleti szervein keresztül gyakorol. Egyetlen csoport és egyetlen személy sem gyakorolhatja a szuverenitást saját nevében.

b) Székelyföld területi határainak kijelölése kizárólag etnikai szempontok szerint történik, az ország területi felosztásának átrendezése által azon területeken, ahol a többségi lakosságot magyar nemzetiségű román állampolgárok alkotják, azaz Hargita és Kovászna megye, valamint Maros megye egy részének összevonása révén (4. szakasz), az Alkotmány 3. szakasza 3. bekezdésével ellentétben, mely kimondja, hogy a román állam területe községek, városok és megyék szerint szervezett, ezek lévén az ország alap-törvénye által kizárólagosan elfogadott területi és közigazgatási egységek.

c) Az önrendelkezés elve, melyet a 16. szakaszban fektet le, és a további szakaszokban taglal a törvényjavaslat, tartalmilag példa nélkül álló a román jogalkotásban, és ellentétes az Alkotmány 120. szakaszával, mely a helyi közigazgatás alapelveit szabja meg, kimondván, hogy „a területi közigazgatási egységek közigazgatása a közszolgáltatások decentralizációjának elvén alapul”. Ezen elveket, azonos formában, a helyi közigazgatásról szóló 2001. évi 215. törvény is lefekteti, melynek 3. szakasza 1. bekezdése rögzíti, hogy a helyi autonómián a helyi közigazgatási szervek azon joga és tényleges képessége értendő, mely révén, a jogszabályok betartásával, a közösség ügyeit, az általuk képviselt helyi közösség nevében és érdekében megoldják és kezelik.

A törvényjavaslat betérjesztői tévesen értelmezik a helyi autonómia elvét, melynek ürügyén az egységes és oszthatatlan nemzetállam területéből elszakított tartományt kívánnak létrehozni, melynek saját intézményei és kereskedelmi társaságai, kereskedelmi kamarái, rendőrsége, saját szociális ellátórendszere, illetve saját közigazgatási rendszere lenne.

A fennálló állami keretek között Románia Alkotmánya nem nyújt lehetőséget az előbbi értelemben létrehozandó intézményekre, ugyanis az autonómia kizárólag közigazgatási és pénzügyi jellegű lehet, és nem alapulhat etnikai, nyelvi vagy területi szempontokon.

d) A törvényjavaslat 14. szakasza 2. bekezdése, melynek értelmében Románia Parlamentje nem hozhat döntést az autonóm jogállás célszerűségére vonatkozóan a törvényjavaslat elfogadása során, súlyosan sérti a legfelső törvényhozó fórum hatáskörét, amely a román nép képviseleti szerve és az ország egyetlen törvényhozó szerve az Alkotmány 61. szakasza 2. bekezdése szerint.

e) A magyar nemzeti jelképek használatát szabályozó 11. szakasz ellentmond az Alkotmány 12. szakaszának, mely a nemzeti jelképekre vonat-

kozó szabályok alapján rendelkezik Románia nemzeti lobogója, nemzeti ünnepe, nemzeti himnusza, címere és a román állam pecsétje, illetve ezen jelképek használata tekintetében.

f) A törvényjavaslat 10. szakaszában foglalt rendelkezés, mely szerint a magyar nyelv egyenrangú az állam hivatalos nyelvével, illetve szintén e törvényjavaslat 105. szakasza 2. bekezdésének előírása, miszerint a bírósági eljárásban az iratokat az érintett személy anyanyelvén rögzítik, sérti az alaptörvény 13. szakaszában lefektetett alkotmányos elvet, melynek értelmében Románia hivatalos nyelve a román nyelv, valamint a 128. szakaszban rögzített elvet is, mely kimondja, hogy a bírósági eljárást román nyelven kell folytatni. Az említett szakasz rendelkezik az állampolgárok azon jogának gyakorlását illetően is, hogy anyanyelvükön fejezzék ki magukat a bíróságokon, beleértve a tolmácsok és fordítók igénybevételét is, oly módon, hogy e jog gyakorlásának körülményei ne akadályozzák az igazságszolgáltatási eljárás megfelelő menetét, illetve ne okozzanak többletköltséget az érintett feleknek.

A törvényjavaslat anyanyelvű oktatást szabályozó 84. és további szakaszai vonatkozásában leszögezzük, hogy az oktatásról szóló 1995. évi 84. törvényben a román állam optimális körülményeket teremtett a nemzeti kisebbségek számára, a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek által vezetett és anyanyelven oktató szakközépiskolák és főiskolák szervezésére, valamint multikulturális felsőoktatási intézmények létrehozására.

Ebben az összefüggésben megjegyezzük, hogy az anyanyelv szóbeli vagy írásbeli használatának lehetősége a helyi közigazgatás szerveivel való együttműködés során nem teszi egyenrangúvá az anyanyelvet a román állam hivatalos nyelvével, azaz a román nyelvvel.

g) Székelyföld autonóm régió Önkormányzati Tanácsának autonóm közigazgatási szervként való létrehozása – a törvényjavaslat 12. szakasza alapján – meghaladja a 121. szakaszban leírt alkotmányos lehetőségeket, melyek értelmében az önkormányzati képviselőtestületek és a polgármesterek, valamint a megyei közgyűlések testesítik meg a községek, városok és megyei jogú városok területi-közigazgatási egységeinek, valamint a megyék szintjén működő önálló, helyi közigazgatási szerveket, amint ezen alkotmányos rendelkezéseket azonos formában a helyi közigazgatásról szóló 2001. évi 215. törvény is leszögezi.

Az előbbiekre való tekintettel megállapítatik, hogy e törvényjavaslat egészében véve, ellentmond az alkotmányos szabályoknak és alapelveknek, valamint a román jogrendnek, és ezért a Közigazgatási, területrendezési és környezetvédelmi szakbizottság az előterjesztés *elutasítását* javasolja a Képviselőháznak.

2. A törvényjavaslat az úgynevezett kétharmados törvények csoportjába tartozik az Alkotmány 73. szakasza 3. bekezdése o) pontja értelmében.

3. A törvényjavaslat szakbizottsági vitájakor 23 képviselő volt jelen, a Bizottságot alkotó 24 képviselőből.

A törvényjavaslat vitájában – az 51. és 52. szakasznak megfelelően – meghívottként részt vettek Kovács Zoltán, Pécsi Ferenc, Szilágyi Zsolt, Toró T. Tibor és Vekov Károly képviselő urak, valamint Csapó József és Bán István urak.

4. Az Alkotmány 75. szakasza, illetve a Képviselőház Szabályzata 86. szakasza értelmében a Szenátus illetékes a törvényjavaslattal kapcsolatos döntés meghozatalában.

Ezen jegyzőkönyvet 15 igen szavazattal, egy ellenszavazat és egy tartózkodás mellett a Bizottság elfogadta.

Elnök
Ioan Oltean

Titkár
Ion Florescu

Parlamenti szakértő
Stelian Androne